

program je vseskozi estetičen, a lepo mu je to, kar pozdiguje človeka iz telesne čutnosti do umstvene svobode moralnega bitja. In v tem gre vzporedno s katolicizmom; večkrat se mu tako približa, da se skoro zdi že na njegovi poti, a se zopet loči v stran vsled svoje negotove smeri.

Schiller je umrl 9. maja 1805. Dosegel je samo dobro polovico Goethejeve starosti. Zato vidimo v njem le kvišku stremečega, izpopolnjujočega se duha; nimamo pa pred seboj celega popolnega razvoja. Morda bi se bil njegov idealizem še bolj izčistil in dobil konkretnjšo obliko. V tem pa je Schiller postal pravi kašipot umetnosti vseh časov, da je ni smatral kot igro strasti in okusa, kot kratkočasno zabavo ali vžitek mikavne nasladnosti. Umetnikom in pesnikom je klical:

Der Menschheit Würde ist in eure
Hand gegeben,
Bewahret sie!
Sie sinkt mit euch! Mit euch wird
sie sich heben!
Der Dichtung heilige Magie
Dient einem weisen Weltenplane,
Still lenke sie zum Ozeane
Der grossen Harmonie! *Dr. E. Lampe.*

☞☞

Jules Verne, znani francoski pisatelj, je dne 24. marca umrl v Amiensu. Gotovo ni omikanega človeka, ki ne bi bil čital Vernovih romanov, ki imajo navzlic svoji fantastičnosti znanstveno podlago. — Jules Verne je bil rojen 8. februarja 1828. v Nantu; v mladosti je bil jurist, pozneje dramatičen pisatelj, ali ko je leta 1866. po svojem prvem romanu „Pet tednov v zrakoplovu“ postal popularen, se je posvetil samo pisateljskemu poklicu ter je pisal svoje zanimive romane „brez ljubezni“. Svoje bravece je vodil po raznih čudovitih potih na mesec ali globoko pod morsko površino, v sredo zemlje ali pa med oblake. Tehnika Vernovih romanov je seveda bolj tehnika nego umetnost, ali njegova domišljija je bila silno bujna. Obravnaval je skoraj vse vednostne stroke, tudi socialne probleme je reševal, in zaradi tega ni čudno, da je spadal k „nesmrtnikom“ francoske akademije. Zanimivo je, da ta mož, ki je svoje bravece vodil na mesec, na skrite otoke itd., sam ni bil prijatelj potovanja. Verne je poznal samo svoj rojstni kraj Nantes, potem Pariz in Amiens, kjer je prebival. Imel je sicer svojo ladjo, ali vozil se je samo ob obrežju bretonskega, dalje ni prišel. Ribji lov s trnkom je smatral za skrajno sirovost. Na lov ni hodil od tistega časa, kar je nekoč v svoji mladosti po nepazljivosti zadel žandarja in je bil radi tega kaznovan. Alkohola ni vžival nikoli in se je vselej čutil, kako se more človek vpijaniti. V starosti je Verne navadno sedel pozimi pri peči, poleti pri odprtem oknu ter je literarno delal natančno kakor stroji.

Kratka brzjavka ali pa zanimiva novost v časniku mu je ponudila gradiva za nov roman. Preden je začel pisati nov roman, je natančno proučil zemljevide in znanstvena dela. V starosti je Verne oslepel.

Ženski obzor. Gospa Curie, ki je iznašla „radium“, je bila imenovana za načelnico fizičnega laboratorija v pariškem naučnem vseučiliščnem oddelku. — V Karkasonu na Francoskem je nastopila pred porotnim sodiščem mlada odvetnica, gospodična Kelande kot zagovornica dekleta, ki je bilo obtoženo radi detomora, in je dobila pravdo. — Kitajka Čansučaj, ki je nedavno dobila diplom doktorice zdravilstva, je začela svojo zdravniško prakso v Pekinu. — V Novem Yorku je bila pred kratkim imenovana prva šolska nadzornica. — Ženski zdravniški zavod v Petrogradu je bil povišan na vseučilišče; letni izdatki zanj so se sedaj pomnožili od 86.000 rub. na 139.000 rb. — Letos bo v Petrogradu shod zdravnic, ki se bodo posvetovale, kako bi se vpeljale zdravnice kot učiteljice nele v ruske ženske zdravniške zavode, ampak sploh v vseučiliške zdravniške oddelke.

Amalija Skram. 16. marca je v Kodanju umrla norska pisateljica Amalija Skram. A. Skram ni bila mnogim bravcem simpatična. Očitani so ji, da je trmasto in celo nalašč utajevala žensko individualnost. To očitanje pa je bilo krivično. Njen brezobzirni naturalizem ni bil umeten, ampak le nasledek njenega težkega, trdega življenja. A. Skram je spisala mnogo novel in romanov; njeni najodličnejši romani so: „Profesor Jeronim“ (iz ozračja norišnice), otroški roman „Doraščevanje“ in „Ljubljenec bogov“. Knjige Skramine so trde in po svoji zunanji brutalnosti na prvi pogled presenetijo, risanje značajev je izborna, subtilno in psihološko utemeljeno.

Japonski pisatelj Okakura-Kakuzo je objavil v angleškem jeziku pisano razpravo pod naslovom „The Awakening of Japan“ (Probujenje Japonske). Pisatelj dokazuje, da izvira hitri napredek Nove Japonske naravno iz njene zgodovine, vere, umetnosti in tradicije. Takozvane „rumene nevarnosti“ ni. Okakura piše tudi o bodočnosti Vzhoda ter naglašja s priznanjem vpliv krščanstva na socialne razmere in omiko na Japonskem.

Anglež Robert Hunter je izdal spis „Poverty“ (Revščina), v katerem razpravlja o revščini, ki vlada danes v Zedinjenih državah ameriških. Pisatelj trdi, da v Zedinjenih državah ameriških nima 10 milijonov ljudi potrebnega živeža, obleke in stanovanja.

Boj za pravopis. Nameravana izprememba francoskega pravopisa je zadela na hud odpor. „Le Beffroi“, glasilo za književnost in umetnost, ji je napovedal boj, in ustanovila se je liga za brambo dosedanjega pravopisa.

Ameriško časopisje. V Združenih državah izhaja 22.312 časnikov, tako da pride eden na 3400 prebivavcev, to je primeroma pol več kakor v Evropi, kjer pride en časopis na 7500 ljudi. Velika večina je pisana angleško, a listi izhajajo še v 40 drugih jezikih